

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра трудового, земельного та господарського права

ГАРАНТІЇ ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ В УКРАЇНІ

Силабус навчальної дисципліни

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітня програма	Магістр права https://surl.li/cfhosd
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Денна
Рік підготовки, семестр	1 курс, 2 семестр
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС / 90 годин, у тому числі: лекційних занять – 18 годин, семінарських занять – 18 годин, самостійної роботи – 54 години
Форма семестрового контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Інформація про викладачів	Лекції, семінарські заняття, консультації: Костяшкін Іван Олександрович, зав. каф. трудового, земельного та господарського права, д.ю.н., проф. kostyshkin@univer.km.ua https://univer.km.ua/profile/krushynskyy-serhiy-antonovych Профілі у наукових базах даних: ORCID https://orcid.org/0000-0002-1583-226X Web of Science https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAE-4010-2022 Scopus https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57218618912 Google Scholar https://scholar.google.com/citations?user=cxYTS_IAAAJ Academia.edu https://independent.academia.edu/KrushynskiySerhiiKrushynskiySerhii LinkedIn https://www.linkedin.com/in/serhii-krushynskiy-59985a105 семінарські заняття, консультації:

Розміщення курсу	Google classroom «Гарантії здійснення та захисту права власності на землю в Україні» https://meet.google.com/dek-shnq-tng
Консультації	Офлайн консультації: згідно із затвердженим розкладом; Онлайн консультації: за попередньою домовленістю електронною поштою та Google meet у робочі дні з 9.00 до 17.00

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК11. Здатність працювати на місцевому та локальному рівні Спеціальні компетентності СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності СК 3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні СК 4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України; СК 5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції; СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію; СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування; СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.
Програмні результати навчання	РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи; РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання; РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності; РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції; РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів;

	РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
Місце дисципліни в логічній схемі	<i>Попередні навчальні дисципліни:</i> - Проблеми нормотворення та правозастосування <i>Наступні навчальні дисципліни:</i> - Застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод - Етичні стандарти правничої діяльності - Практика забезпечення конституційних прав людини; <i>Дисципліна пов'язана з такими вибірковими дисциплінами:</i> - Правова охорона земель; - Правові засади ведення агробізнесу.
Зміст навчальної дисципліни	Тема 1. Поняття та зміст гарантій права власності на землю Тема 2. Проблеми трансформації права власності на землю в Україні Тема 3. Гарантії набуття права власності на землю в Україні Тема 4. Проблеми правового регулювання припинення права власності на землю Тема 5. Здійснення похідних прав на землю. Поняття та гарантії реалізації права загального землекористування громадян Тема 6. Управління в сфері використання та охорони земель. Проведення з обліку земель та ведення державного земельного кадастру Тема 7. Актуальні проблеми розгляду земельних спорів. Способи захисту земельних прав Тема 8. Особливості здійснення земельних прав на землях сільськогосподарського призначення Тема 9. Правове забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні
Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни	<i>Нормативні акти</i> 1. Конституція України. Голос України. 1996. 13.07.96. 2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. Урядовий кур'єр. 2001. №211-212, 15.11.2001. 3. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII (в ред. від 08.02.2006 р. № 3404-IV). Відомості Верховної Ради України. 2006. № 21. Ст.170. 4. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 36. Ст. 340. 5. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 24. Ст. 189. 6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 356. 7. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41. Ст. 546. 8. Про приватизацію земельних ділянок: Декрет Кабінету Міністрів України від 26.12.1992 р. ВВРУ. 1993. № 10. Ст. 79. 9. Про оренду землі: Закон України від 6.10.1998 р. ВВРУ. 2004. № 10. Ст. 102. 10. Про меліорацію земель: Закон України від 14.01.2000 р. Урядовий кур'єр. 16.02.2000. 11. Про Генеральну схему планування території України: Закон України від 7.02.2002 р. ВВРУ. 2002. № 30. Ст. 204.

	12. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р. ВВРУ. 2003. № 39. Ст. 349. 13. Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв): Закон України від 22.05.2003 р. ОВУ. 2003. № 26. Ст. 1252. 14. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. ОВУ. 2003. № 25. Ст. 1178. Ст. 122. 15. Положення про моніторинг земель: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.1993 р. № 661. ЗП Уряду України. 1994. № 1. Ст. 5. 16. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р. ВВРУ. 2003. № 39. Ст. 350. 17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5245–VI. ОВУ. 2012. № 78. Ст. 3152. 18. Про державний земельний кадастр: Закон України від 7 липня 2011 року № 3613–VI. ОВУ. 2011. № 60. Ст. 2405. 19. Про Стратегію сталого розвитку Україна – 2020: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. Урядовий кур'єр. 2015. 15 січня. № 6. 20. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні: Закон України від 10 липня 2018 року № 2498–VIII. ВВРУ. 2018. № 60. Ст. 277. 21. Про внесення змін до Земельного кодексу України та деяких інших законодавчих актів щодо протидії рейдерству: Закон України від 5 грудня 2019 року № 0858 (проект). URL: www.rada.gov.ua. 22. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України від 31.03.2020 р. № 552-IX. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: www.zakon.rada.gov.ua.laws/show/552-IX. 23. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин: Закон України від 28 квітня 2021 року № 1423-IX URL: www.rada.gov.ua. 24. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: Закон України від 24 березня 2022 року № 2145-IX URL: www.rada.gov.ua. 25. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 12 травня 2022 року № 2247-IX URL: www.rada.gov.ua. 26. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення системи оформлення прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення та удосконалення законодавства щодо охорони земель від 19 жовтня 2022 року №2698-IX URL: www.rada.gov.ua. 27. Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-
--	---

територіального устрою України: Закон України, 28 липня 2023 року № 3285-IX. Голос України від 26.10.2023 № 38.

28. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності використання земель сільськогосподарського призначення державної власності: Закон України, 27 липня 2023 року № 3272-IX URL: www.rada.gov.ua.

29. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав на землю власників об'єктів нерухомого майна, зруйнованих внаслідок бойових дій: Закон України, 8 жовтня 2025 року № 4625-IX URL: www.rada.gov.ua.

30. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16.04.2004 р. URL: www.rada.gov.ua/.

Література

1. Аграрне і земельне право України в умовах екзистенційних викликів сучасності: концептуальні засади розвитку: монографія / відп. ред. член-кор. НАПрН України П. Ф. Кулинич. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 668 с.

2. Андрейцев В.І. Земельне право і законодавство суверенної України: Актуальні проблеми практичної теорії. К.: Знання. 2005. 445 с.

3. Андрейцев В.І. Наукова доктрина формування сучасної системи земельного законодавства і права за об'єктами земельних правовідносин: методологічні аспекти. Право України. 2020. №5. С.15-28. Велика українська юридична енциклопедія у 20т. Т.16: Земельне та аграрне право, Харків: Право. 2019. 696с.

4. Гетьман А.П. Теоретико-методологічні засади формування національної доктрини земельного права. Право України. 2020. №5. С.29-42

5. Земельне право : підручник. 3-тє вид., доп. і перероб.; за ред. М. В. Шульги. Харків : Юрайт, 2023. 592 с.

6. Земельне право України: навчальний посібник / І.І. Каракаш, В. Д. Сидор, Т. Є. Харитонов та ін. / за ред. І. І. Каракаша та Т. Є. Харитонові. Одеса: Юридична література, 2017. 588 с.

7. Земельне право України: навч. посіб / А. М. Мірошніченко. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К.: Алерта, 2012. 391 с.

8. Земельне право України: підручник / за ред. В. В. Носіка. Київ: Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2008. 511 с.

9. Кулинич П. Ф. Земельне законодавство України періоду земельної реформи: основні тенденції розвитку. Право України. 2020. №5. С.63-75

10. Кулинич П. Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні: монографія / П. Ф. Кулинич ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К.: Логос, 2011. 688 с.

11. Вівчаренко О. А. Правова охорона земель в Україні. О. А. Вівчаренко. К.: Юрінком Інтер, 2010. 336 с.

12. Коваленко Т. О. К56 Юридичні дефекти у механізмі правового регулювання: запобігання та мінімізація. Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2026. 242 с.

13. Коваленко Т. Правові аспекти адаптації земельного законодавства України до законодавства Європейського Союзу [Текст] / Т.Коваленко. Публічне право. 2016. №2. С.19-26.
14. Коваленко Т. О. Реалізація принципу законності у регулюванні земельних відносин в Україні: проблеми законодавчого забезпечення : монографія. Київ: Правова єдність, 2017. 672 с.
15. Ковальський Д. В. Земельно-процесуальні правовідносини: монографія. Д. В. Ковальський. К.: Юрінком Інтер, 2009. 176с.
16. Костяшкін І. О., Палійчук В. Б. Функції практики Європейського суду з прав людини у механізмі регулювання земельних правовідносин. Аналітично-порівняльне правознавство. 2026. вип. 2. С. 43–47. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.2.5>.
17. Костяшкін І. О. Право загального землекористування: монографія. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2010. 148 с.
18. Костяшкін І. О. Правове забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні: монографія. К.-Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 429 с.
19. Костяшкін І. О. Вирішення спорів щодо земельних ресурсів. *Вирішення спорів у сфері природокористування* / Вісьтак М. Я., Жолнович О. І., Кагановська Т. Є. та ін., під ред. У. Гелльманна, К. П. Пейчева. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права. 2015. С. 40–58.
20. Костяшкін І.О. Навроцький В.А. Конституційно-правові гарантії набуття права приватної власності на землю в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 3. С.94-99 DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.3.20>
21. Костяшкін І. О. Окремі аспекти права власності на землю Українського народу. *Університетські наукові записки*. 2017. № 3. С. 204–214.
22. Кулинич П. Ф. Відкриття другого етапу земельного ринку: міфи, переваги, перспективи. *Юридичний вісник України* №48-49. 1-15 грудня 2024. С.30-31.
23. Кулинич П. Ф. Земельне законодавство України періоду земельної реформи: основні тенденції розвитку. *Право України*. 2020. №5. С.63-75
24. Кулинич П.Ф. Деокупація українських територій та відновлення прав громадян на землю. [*Юридичний вісник України*. №1-3, 1-24 січня 2023. С.16-18.](#)
25. Лісова Т.В. Правове забезпечення відновлення земель: теоретичні і практичні проблеми [Текст] : монографія / Т. В. Лісова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Юрайт, 2020. - 396 с. Мірошніченко А. М. Колізії у правовому регулюванні земельних відносин: монографія. Київ: Правова єдність, 2009. 268 с.
26. Носік В. В. Право власності на землю Українського народу: Монографія. Юрінком Інтер, 2006. 544с.
27. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України: (за станом нормат.-прав. актів та суд. практики на 10 квіт. 2013 р.) / А. М. Мірошніченко, Р. І. Марусенко. 5-те вид., змін. і допов. К.: Правова єдність, 2013. 542 с.
28. Носік В. В. Земельне право і законодавство України: системна криза чи зміна парадигми в умовах реалізації цілей сталого розвитку в Україні до 2030 року? *Право України*. 2020. №5. С.76-90.

Навчальний контент

	№ тем и	Назва теми	Кількість годин					
			Усього	у тому числі				
				Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
Тематичний план навчальної дисципліни	1.	Поняття та зміст гарантій права власності на землю	10	2	2	-	-	6
	2.	Проблеми трансформації права власності на землю в Україні	10	2	2	-	-	6
	3	Гарантії набуття права власності на землю в Україні	10	2	2	-	-	6
	4	Проблеми правового регулювання припинення права власності на землю	10	2	2	-	-	6
	5	Здійснення похідних прав на землю. Поняття та гарантії реалізації права загального землекористування громадян.	10	2	2	-	-	6
	6	Провадження з обліку земель та ведення державного земельного кадастру.	10	2	2	-	-	6
	7	Актуальні проблеми розгляду земельних спорів. Способи захисту земельних прав.	10	2	2	-	-	6
	8	Особливості здійснення земельних прав на землях сільськогосподарського призначення	10	2	2	-	-	6
	9	Правове забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні	10	2	2	-	-	6
		Всього годин	90	18	18	-	-	54
Методи навчання та форми поточного контролю		На лекційних заняттях: 1) традиційний усний виклад змісту теми; 2) слайдова презентація; 3) дискусія. На семінарських та практичних заняттях застосовуються: 1) дискусійне обговорення проблемних питань; 2) вирішення ситуаційних завдань (кейсів);						

	3) підготовка презентацій. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах: 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції; 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях; 3) перевірка виконання поточних контрольних завдань; 4) захист підготовленого публічного виступу.
Лекційні заняття	Лекційне заняття 1 Тема: Поняття та зміст гарантій права власності на землю 1. Поняття та юридична природа гарантій здійснення та захисту права власності на землю. 2. Конституційні гарантії здійснення та захисту права власності на землю в Україні. 3. Особливості земельних правовідносин здійснення та захисту права власності на землю. 4. Вирішення колізій у земельно-правовому регулюванні. Лекційне заняття 2 Тема: Проблеми трансформації права власності на землю в Україні 1. Земля як об'єкт права власності українського народу. 2. Земельна ділянка як об'єкт права власності. 3. Основні напрями земельної реформи, правовий механізм її здійснення. 4. Проблеми розмежування земель державної та комунальної власності. Лекційне заняття 3 Тема: Гарантії набуття права власності на землю в Україні 1. Гарантії доступу до права власності на землю в Україні 2. Приватизаційні процедури у земельному праві. 3. Проблеми законодавчого регулювання безоплатного одержання земельної ділянки із земель запасу, резервного фонду. 4. Обмеження земельних прав в умовах воєнного стану Лекційне заняття 4 Тема: Проблеми законодавчого регулювання припинення та переходу права власності на землю в Україні 1. Загальна характеристика підстав припинення права власності на землю 2. Відчуження земельних ділянок, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності 3. Підстави примусового припинення права власності на земельну ділянку (конфіскація за рішенням суду; примусове вилучення земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності). 4. Проблеми правового регулювання переходу прав на земельну ділянку за умови придбання будівлі чи споруди. 5. Проблеми правового забезпечення реквізиції земельної ділянки.

Лекційне заняття 5

Тема: Здійснення похідних прав на землю. Поняття та гарантії реалізації права загального землекористування громадян.

1. Особливості реалізації права оренди земельної ділянки
2. Проблеми трансформації права постійного землекористування в Україні.
3. Проблеми правового регулювання земельного сервітуту, емфітевзису та суперфіцію.
4. Право загального землекористування – перспективи правового регулювання.

Лекційне заняття 6

Тема: Провадження з обліку земель та ведення державного земельного кадастру.

1. Правові засади ведення державного земельного кадастру
2. Порядок обліку земель та ведення державного земельного кадастру.
3. Реєстрація земельних ділянок та прав на них як самостійні види процесуальних відносин.

Лекційне заняття 7

Тема: Актуальні проблеми розгляду земельних спорів. Способи захисту земельних прав.

1. Проблеми та перспективи законодавчого врегулювання земельних юрисдикційних правовідносин.
2. Поняття та сутність земельного процесу як інституту земельного права.
3. Актуальні проблеми розгляду земельних спорів
4. Способи захисту земельних прав.
5. Практика ЄСПЛ в сфері захисту земельних прав громадян.

Лекційне заняття 8

Тема: Особливості здійснення земельних прав на землях сільськогосподарського призначення

1. Правовий режим масиву земель сільськогосподарського призначення
2. Особливості обігу прав на землі сільськогосподарського призначення.
3. Формування ринку земель у зарубіжних країнах
4. Земельна частка (пай) як об'єкт права власності

Лекційне заняття 9

Тема: Правове забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні

1. Поняття соціальної функції права власності на землю.
2. Еволюція законодавчого забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні.
3. Конституційні засади соціальної функції права власності на землю в Україні.
4. Зміст соціальної функції права власності на землю.
5. Правове забезпечення соціального використання і охорони земель у здійсненні права власності на землю в умовах сталого розвитку.

Семінарські заняття	Семінарське заняття 1 Тема: Поняття та зміст гарантій права власності на землю 1. Поняття та юридична природа гарантій здійснення та захисту права власності на землю. 2. Конституційні засади регулювання земельних відносин. 3. Особливості земельних правовідносин здійснення та захисту права власності на землю. 4. Вирішення колізій у земельно-правовому регулюванні. Методичні вказівки Ключові терміни та поняття: гарантії права власності, поняття «земля» та «земельна ділянка», здійснення земельних прав, захист права власності, колізій у земельному законодавстві України. Особливу увагу слід звернути на такі питання: конституційні гарантії права власності на землю, проблемні питання регулювання гарантій Земельним кодексом України, значення судової та іншої практики в регулюванні земельних відносин. Практичне завдання Задача 1. Президент України звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням розглянути питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) постанови Кабінету Міністрів України "Про порядок проведення аукціонів із продажу земельних ділянок". На думку суб'єкта права на конституційне подання, ця постанова є підзаконним актом, тому врегулювання нею питань правового режиму власності на землю не відповідає нормам Конституції України. Вирішіть справу. Чи були перевищені повноваження Кабінетом Міністрів України. Який орган визначає порядок, умови набуття, припинення і здійснення права власності на землю. Задача 2. Мешканка с. Рудня Іваненко у вересні 2026 року звернулася до суду з позовом до своєї сусідки Петренко про повернення самовільно захопленої земельної ділянки та відшкодування моральної та матеріальної шкоди. В обґрунтування своїх позовних вимог позивачка зазначила, що у квітні 2021 року Петренко при заміні паркану між ділянками змістила його на 2 метри від межі на ділянку Іваненко, при цьому зрубала три кущі порічки, що належали останній. Наведені обставини Петренко у судовому засіданні визнала, проте зазначила, що паркан було перенесено за згодою Іваненко, при цьому Іваненко було надане матеріальне відшкодування 1 м.куб. дров. Також просила застосувати до вимог Іваненко позовну давність. Визначити коло суспільних правовідносин. Які способи захисту можуть бути застосовані у випадку самовільного зайняття земельної ділянки? Вирішити справу.
----------------------------	--

Задача 3.

На прохання відпочиваючих, які мають особистий автомобільний транспорт, адміністрація оздоровчого санаторію, що знаходиться на березі Азовського моря, дозволила спорудити автомобільну стоянку в межах прибережної смуги моря. Державний інспектор із контролю за використанням і охороною земель на підставі виявлення порушення земельного законодавства зафіксував правопорушення та передав матеріали перевірки до прокуратури.

Вкажіть порядок та особливості використання земель оздоровчого призначення.

Семінарське заняття 2

Тема: Проблеми трансформації права власності на землю в Україні

1. Вдосконалення земельного законодавства в умовах реформування земельних правовідносин.
2. Проблеми співвідношення земельної та аграрної реформи.
3. Земля як об'єкт права власності українського народу.
4. Еволюція форм права власності на землю в Україні.
5. Проблема існування колективної власності на землю.
6. Проблеми розмежування земель державної та комунальної власності.
7. Спільна власність на землю.
8. Проблеми вдосконалення інституту права власності на землю в Україні.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: земля як об'єкт права власності українського народу, земельна реформа, форми права власності на землю, спільна власність на землю.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: проблеми правового регулювання земельної реформи, основні етапи здійснення земельної реформи в Україні, трансформація форм права власності на землю в Україні.

Практичне завдання

Задача 1.

Мешканка селища Городище Шепетівського району Київської області Круль М.А. як член колгоспу з 1979 року користувалася присадибною земельною ділянкою у розмірі 0,57 га. Після смерті Круль М.А. у 2021 році її сину, Крулю С.В., що успадкував розташований на земельній ділянці житловий будинок, рішенням Шкірянської селищної ради від 27.03.2021 року земельна ділянка була надана у власність: 0,15 га біля успадкованого будинку”– як присадибна ділянка, решта земельної ділянки використовувалась ним для ведення особистого селянського господарства на праві постійного користування, що було надано його матері.

У серпні 2021 року до Городищенської селищної ради звернувся з заявою про надання у власність земельної ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку та господарських споруд пан Осадчук І.Г. Його заява була задоволена, і у січні 2018 року Осадчуку І.Г. було зареєстровано право приватної власності на землю.

Круль С. В., вважаючи, що Осадчуку І.Г. надана частина належних йому земельних ділянок, звернувся до суду з позовом про захист права постійного користування на земельну ділянку та визнання рішення про надання земельної ділянки Осадчуку І.Г. незаконним.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Розкрити процедури набуття права постійного користування земельними ділянками та процедуру приватизації земельних ділянок.

Вирішити справу.

Задача 2.

Громадяни Іванова І.О. та Іванов О.О. мають на праві спільної сумісної власності земельну ділянку площею 0,06 га. На земельній ділянці розташовано житловий будинок у якому частка Іванової І.О. складає 2/3 а частка Іванова О.О. складає відповідно 1/3. Громадяни вирішили розділити належну їм земельну ділянку відповідно до порядку землекористування, що склався із виготовленням окремих державних актів. Зокрема, в користуванні Іванової І.О. перебуває 0,037 га., а в користуванні Іванова О.О. – 0,023 га.

У землевпорядній організації куди звернулись громадяни їм відмовили у такому розподілі на підставі ст.89 Земельного кодексу України, оскільки частки співвласників мають бути рівними, та рекомендували звернутись до суду.

Визначити коло правовідносин.

Чи можуть громадяни розділити належну їм земельну ділянку відповідно до умов викладених в задачі?

Семінарське заняття 3

Тема: Гарантії набуття права власності на землю в Україні

1. Загальна характеристика та види проваджень щодо розподілу та перерозподілу земель.

2. Правові засади спрощеної процедури приватизації земельної ділянки в Україні

3. Безоплатне одержання земельної ділянки із земель, що не перебували у користуванні громадян (запасу, резервного фонду).

4. Набуття права власності на землю шляхом виділення в натурі земельної ділянки власнику земельного паю.

5. Особливості продажу земельних ділянок державної та комунальної власності, в тому числі на конкурентних засадах.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття провадження щодо розподілу та перерозподілу земель, безоплатна передача земельної ділянки, приватизація земель, земельна частка пай, проект землеустрою.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: види проваджень щодо розподілу та перерозподілу земель, безоплатне одержання земельної ділянки із земель державної та комунальної власності, порядок проведення земельних аукціонів.

Практичне завдання

1. Розробити пропозиції до законопроекту щодо вдосконалення процедури безоплатного набуття права власності на землю в Україні;

Задача 1.

3 жовтня 1978 року громадянин Стеценко В.Т., що проживав в селі Кутузівці, як член колгоспу “Жовтень” користувався присадибною земельною ділянкою у розмірі 0,97 га.

У 2020 році громадянин Стеценко В.Т. помер, а розташований на земельній ділянці житловий будинок успадкував його син, Стеценко І.В. Оформивши спадщину на житловий будинок, він вирішив приватизувати земельну ділянку, що знаходиться під будинком. Проте Кутузівська сільська рада прийняла рішення про відмову Стеценку І.В. у приватизації земельної ділянки, оскільки її розміри перевищують норми, передбачені для присадибних земельних ділянок Земельним кодексом України.

Стеценко І.В. звернувся зі скаргою до районної ради, проте остання відмовила йому та тій підставі, що розгляд подібних скарг не належить до її компетенції.

Відмову районної ради Стеценко І.В. оскаржив до суду.

Визначити коло суспільних правовідносин.

За якими процедурами можуть бути приватизовані правомірно надані у користування присадибні земельні ділянки, що перевищують встановлені чинним Земельним кодексом норми?

Вирішити справу.

Задача 2.

До сільської ради звернувся із заявою громадянин Бурлака В. Т. У заяві він просив надати йому 2 га. ріллі у власність для ведення особистого селянського господарства.

При розгляді заяви на сесії ради було прийнято рішення відмовити пану Бурлаці В. Т. у наданні земельної ділянки для ведення ОСГ, та надати дозвіл на розробку проекту відведення вказаної земельної ділянки учаснику АТО Іванову І.І. який звернувся пізніше, однак має переважне право на отримання ділянки.

Бурлака В. Т. звернувся з позовом до суду про:

скасування незаконного рішення сільської ради про надання земельної ділянки учаснику АТО Іванову І.І.;

про зобов’язання сільської ради до надання йому земельної ділянки для ведення ОСГ та відшкодування моральної шкоди, завданої прийняттям радою незаконного рішення.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Розкрити процедуру реалізації прав громадян на отримання земельних ділянок у власність.

Вирішити справу.

Задача 3.

Громадянин І. Івасюк приватизував у с. Колибань присадибну земельну ділянку площею 0,12 га, що перебувала у його користуванні з 1982 року. Його сестра, П. Петрюк, звернулася до суду з адміністративним позовом про визнання рішення селищної ради про приватизацію земельної ділянки І. Івасюку недійсним, оскільки І. Івасюк вже приватизував одну присадибну земельну ділянку розміром 0,10 га у цьому ж селі. У своєму позові П. Петрюк також просила зобов’язати сільську раду надати спірну ділянку їй, оскільки вона неодноразово зверталася до ради із відповідними письмовими заявами, але ніякої реакції від ради не отримувала, чим грубо порушені її права.

Заперечуючи проти позову, І. Івасюк зазначив, що в селі дозволяється приватизувати до 0,25 га землі. Оскільки приватизовані ним ділянки складають усього 0,22 га, закон не порушений, і рішення ради є законним.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Встановити підсудність даної категорії справ. Чи підлягає позов задоволенню?

Вирішити справу.

Задача 4.

ТОВ "Світанок" за рішенням виконкому міської ради у приватну власність була надана земельна ділянка лісгосподарського призначення площею 7 га для будівництва ферми по відгодівлі худоби. Отримавши земельну ділянку та змінивши свої наміри, ТОВ "Світанок" розпочало будівництво промислового цеху. Державний інспектор із контролю за використанням і охороною земель зафіксував порушення земельного законодавства та передав матеріали перевірки до прокуратури.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Визначте правомірність отримання у власність земель ТОВ "Світанок". Чи законні дії ТОВ "Світанок"?

Семінарське заняття 4

Тема: Проблеми законодавчого регулювання припинення та переходу права власності на землю в Україні

1. Правове забезпечення припинення права приватної власності на земельну ділянку за ініціативою власника земельної ділянки
2. Примусове припинення права власності на земельну ділянку.
3. Проблеми правового регулювання переходу прав на земельну ділянку за умови придбання будівлі чи споруди.
4. Відчуження земельних ділянок, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності
5. Реквізиція земельної ділянки в умовах воєнного стану.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: припинення прав на земельну ділянку: умови, підстави припинення прав на землю.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: добровільне та примусове припинення прав на землю, основні стадії вилучення (викупу) земельних ділянок та його наслідки.

Практичне завдання

Задача 1.

ПП Іванченко є власником будівлі магазину "Добробут", який існував ще за радянських часів. З метою дотримання вимог чинного законодавства ПП Іванченко декілька раз звертався до міської ради із заявою про надання йому земельної ділянки, на якій розташоване приміщення магазину, в оренду. Міська рада більше двох років не розглядала заяву Іванченка. Невдовзі на підприємство ПП Іванченко завітали інспектори Державної інспекції з контролю за використанням і охороною земель і почали вимагати у Іванченка правовстановлюючі документи на земельну ділянку. Іванченко пояснив, що заяву до міської ради подав більше двох років тому, проте з невідомих йому

причин вона не розглянута.

За підсумками перевірки державні інспектори склали протокол про адміністративне правопорушення – самовільне заняття земельної ділянки Іванченком і винесли постанову про накладення адміністративного штрафу.

Через місяць до Іванченка в інтересах міської ради звернувся природоохоронний прокурор з вимогою звільнити самовільно-заняту земельну ділянку.

Визначити коло правовідносин.

Чи підлягає позов природоохоронного прокурора задоволенню?

Які права має гр. Іванченко щодо оформлення прав на вказану ділянку?

Вирішити справу.

Задача 2.

Міська рада прийняла рішення про викуп земельної ділянки, яка належить громадянину Іванову на праві власності, під майданчик відпочинку, про що власник був письмово попереджений за один рік. Було встановлено вартість земельної ділянки та укладено відповідний договір. Проте після викупу земельної ділянки міська рада надала її в оренду ПП «Чмир».

Визначте коло правовідносин.

Який порядок відчуження земельних ділянок?

Які гарантії має власник земельної ділянки при її викупі для суспільних потреб?

Задача 3.

Гр. Іванов уклав договір оренди земельної ділянки із міською радою на 5 років. По закінченні дії договору останній не переглядався та не переукладався.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Чи може бути застосовано принцип мовчазної згоди для продовження дії договору оренди земельної ділянки в даному випадку?

Семінарське заняття 5

Тема: Здійснення похідних прав на землю. Поняття та гарантії реалізації права загального землекористування громадян.

1. Право постійного землекористування в Україні.
2. Особливості укладення та реалізації договору оренди земельної ділянки.
3. Порядок встановлення земельних сервітутів.
4. Проблеми правового регулювання земельного сервітуту, емфітевзису та суперфіції.
5. Право загального землекористування – перспективи правового регулювання.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: право постійного землекористування, оренда земельної ділянки, земельний сервітут, емфітевзис, суперфіцій.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: проблеми правового регулювання права постійного землекористування, підстави

та порядок укладання договору оренди землі, поняття добросусідства, земельні сервітути.

Практичне завдання

1. Підготувати узагальнення судової практики щодо припинення права власності на землю шляхом викупу в разі суспільної необхідності.

Задача 1.

Гр. Іванова отримала у власність земельну ділянку товарного сільськогосподарського призначення внаслідок виділення в натурі земельної частки паю та уклала договір оренди до 01.12.2024р. з ТОВ «Перемога». 01.09. 2024р. гр. Іванова померла. Її донька гр. Сенюта громадянка Росії спадщину не прийняла і перебуває за кордоном. ТОВ «Перемога», маючи намір орендувати вказану ділянку звернулось у Козовірську сільську раду для передачі в оренду земельної ділянки, що належала гр. Івановій.

Однак, сільський голова відмовив в укладенні договору оскільки земля перебуває у приватній власності і сільська рада не може розпорядитись вказаними землями. ТОВ «Перемога» звернулось за роз'ясненнями до юридичної клініки.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Чи може бути оформлено в даному випадку договір оренди?

Який порядок оформлення права оренди за відсутності спадкоємця?

Задача 2.

ПП Іванов набув у власність нежитлове приміщення на першому поверсі багатоквартирного житлового будинку. Маючи намір оформити право користування земельною ділянкою він звернувся до міської ради із заявою про передачу в оренду земельної ділянки. Однак, отримав негативну відповідь.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Чи може бути оформлено в даному випадку договір оренди?

Задача 3.

ФГ «Здобуток» за рішенням держгеокадастру від 12.01.2017р. отримало в оренду земельну ділянку площею 30га. для ведення фермерського господарства. 3.03.2017р. укладено договір оренди вказані земельної ділянки терміном на 10 років. 31. 11. 2019р. в межах даної земельної було виділені 10 земельних ділянок власникам земельної (частки) паю, які у встановлений час не були включені до списку осіб які мають право на земельну частку (пай).

Власники земельних ділянок звернулись з позовом до міськрайонного суду про розірвання договору оренди земельної ділянки площею 30га. із ФГ «Здобуток». ФГ «Здобуток» звернулось з зустрічним позовом до суду про визнання недійсними рішень про передачу у власність земельних ділянок які знаходились в оренді.

Визначити коло суспільних відносин.

Який суд повинен розглядати вказану справу?

Вирішити справу.

Семінарське заняття 6

Тема: Правові засади ведення державного земельного кадастру

1. Поняття, завдання та значення державного земельного кадастру.
2. Законодавче забезпечення ведення державного земельного кадастру.
3. Державна реєстрація прав на землю як самостійне провадження.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: земельний кадастр, реєстрація прав на землю, державна експертиза землепорядної документації.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: складові частини державного земельного кадастру (кадастрове зонування, кадастрові зйомки, бонітування ґрунтів, економічна оцінка земель, грошова оцінка земельних ділянок, державна реєстрація земельних ділянок, облік кількості та якості земель), процесуально-правові засади державної реєстрації земельних ділянок та прав на них.

Практичне завдання

Задача 1.

Громадянка Іванова приватизувала у 2017р. присадибну земельну ділянку площею 0,0955 га. в смт. Чорний Острів. Маючи намір продати вказану ділянку вона звернулася для отримання витягу АС ДЗК. При обстеженні земельної ділянки були встановлені проміри зовнішніх меж, що відповідали промірам зазначеним в акті. Однак, зовнішні межі земельної ділянки накладались на межі сусідньої ділянки. У зв'язку з викладеним Івановій було відмовлено у видачі витягу.

Визначіть коло правовідносин.

Як гр. Івановій реалізувати право власності на земельну ділянку?

Задача 2.

У 2008 р. за рішенням сесії Кумівської селищної ради, громадянину К. у приватну власність передано земельну ділянку площею 0,17 га. для обслуговування жилого будинку і господарських споруд та ведення особистого підсобного господарства, однак державного акту гр. К. не отримав і права власності на себе не реєстрував. У 2017 р. К. раптово помер, а його дружина Н. стала спадкоємицею. Звернувшись до управління держгеокадастру про реєстрацію на неї права власності на земельну ділянку, одержала відмову, мотивовану тим, що такі питання не відносяться до компетенції управління держгеокадастру.

Визначте коло суспільних правовідносин.

З якого моменту у громадянина виникає право власності на землю?

Який порядок переоформлення права власності на земельну ділянку.

Задача 3.

Згідно Державного акту на право постійного користування землею від 1 серпня 1997 року, виданого на підставі рішення Ізяславської районної ради народних депутатів гр. Івченко П. О., надано у постійне користування земельну ділянку площею 30,0 га на території Нестеровецької сільської Ради народних депутатів для ведення селянського (фермерського) господарства.

Маючи намір зареєструвати вказану ділянку та присвоїти їй кадастровий номер гр. Івченко П. О. звернувся до землевпорядної організації для проведення інвентаризації вказаної ділянки. Однак у проведенні інвентаризації йому було відмовлено оскільки він не надав дозвіл управління держгеокадастру.

Гр. Івченко П. О. звернувся за роз'ясненням у юридичну клініку.

Визначте коло суспільних правовідносин.

Дайте правову оцінку дій землевпорядника.

Який порядок виконання робіт із землеустрою передбачено чинним законодавством.

Семінарське заняття 7

Тема: Актуальні проблеми розгляду земельних спорів

1. Проблеми підвідомчості земельних спорів.
2. Позасудові процедури вирішення земельних спорів.
3. Процесуальні особливості розгляду земельних спорів судами в порядку цивільного, господарського та адміністративного судочинства.
4. Способи захисту земельних прав.
5. Ефективні способи захисту окремих категорій справ.

Методичні вказівки

Ключові терміни та поняття: земельний спір: поняття та процесуальна форма його вирішення, поняття та види проваджень щодо розгляд земельних спорів, ефективні способи захисту земельних прав.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: проблеми підвідомчості земельних спорів, підсудність земельних спорів, розгляд земельних спорів в адміністративних судах, процедура вирішення земельних спорів органами державної влади та місцевого самоврядування, земельно-процесуальні норми та земельно-процесуальні відносини, визначення ефективного способу захисту земельних прав.

Практичне завдання

Задача 1.

Згідно Державного акту на право постійного користування землею Серія ХМ 5 від 29 липня 1994 року, виданого на підставі рішення Дунаєвецької районної ради народних депутатів гр. Івченко П. О., надано у постійне користування земельну ділянку площею 30,0 га на території Нестеровецької сільської Ради народних депутатів для ведення селянського (фермерського) господарства.

В жовтні та листопаді 2024 року при проведенні інвентаризації земельної ділянки, гр. Івченко П. О. стало відомо, що передану йому у

постійне користування земельну ділянку управління Держгеокадастру поділено, проведено державну реєстрацію новостворених ділянок та передано їх у власність громадянам для ведення особистого селянського господарства. На даний час земельні ділянки відчужені третім особам.

Гр. Івченко П. О. звернувся до суду.

Визначте коло суспільних правовідносин.

Дайте правову оцінку діям управління Держгеокадастру.

Який спосіб захисту варто використати для відновлення порушеного права?

Задача 2.

ПП “Марія” звернулося до окружного адміністративного суду із позовом про визнання недійсним рішення міської ради про надання земельної ділянки в оренду ТОВ “Мервіл” та визнання недійсним відповідного договору оренди, мотивуючи позовні вимоги тим, що на наданій в оренду земельній ділянці знаходиться нерухоме майно, що належить ПП “Марія” на праві власності.

Окружний адміністративний суд позов задовольнив.

Суди апеляційної інстанції скасував рішення окружного суду та припинив провадження по справі з тих підстав, що спір не підвідомчий адміністративним судам. ПП “Марія” оскаржило ухвалу апеляційного суду до Верховного Суду України.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Яка природа спору про визнання недійсним рішення про надання в оренду земельної ділянки? Про визнання недійсним договору оренди земельної ділянки?

Вирішити справу.

Задача 3.

На підставі рішення міської ради про викуп земельної ділянки під належною покупцеві, ТОВ “ММВЗ”, офісною будівлею, голова міської ради та покупець звернулися до нотаріуса для оформлення договору купівлі-продажу.

Нотаріус відмовив у вчиненні нотаріальної дії з підстав неподання йому правоустановчих документів, що підтверджують право власності міської ради на земельну ділянку.

ТОВ “ММВЗ” оскаржило відмову у вчиненні нотаріальної дії до господарського суду. У судовому засіданні було встановлено, що земельна ділянка перебуває у державній власності. Суд відмовив заявникові з тих підстав, що міська рада як орган місцевого самоврядування не має права розпоряджатися земельною ділянкою, яка перебуває у державній власності.

Визначити коло суспільних правовідносин.

Вирішити справу.

Семінарське заняття 8

Тема: Особливості здійснення земельних прав на землях сільськогосподарського призначення

1. Особливості складу земель сільськогосподарського призначення.
2. Правовий режим масиву земель сільськогосподарського призначення

	3. Земельна частка (пай) як об'єкт права власності 4. Особливості обігу прав на землі сільськогосподарського призначення. 5. Формування ринку земель у зарубіжних країнах 6. Пріоритет сільськогосподарського землекористування. Методичні вказівки Ключові терміни та поняття: масив земель, обмін земельними ділянками в межах масиву, обігу прав на землі сільськогосподарського призначення. Особливу увагу слід звернути на такі питання: переважне право набуття у власність земельних ділянок сільськогосподарського призначення; хто може набути право власності на землі товарного сільськогосподарського призначення. Задача 1. Колективному підприємству "Західпластика" надано 153 га земель для ведення підсобного господарства. Через відсутність кваліфікованих фахівців підприємство в минулому році отримало невисокий врожай і перепрофілювало діяльність на землі наступним чином: 27 га земель передали в оренду для влаштування речового ринку, 26 га землі було виділено під автогаражі, а 100 га надано працівникам підприємства під городи для вирощування сільськогосподарських культур. Міська рада народних депутатів винесла рішення про вилучення зазначених земель у колективного підприємства "Західпластика", оскільки вони використовувалися з порушенням земельного законодавства. Колективне підприємство оскаржило це рішення до господарського суду. <i>Визначити коло суспільних правовідносин. Чи є законним рішення міської ради?</i> <i>Вирішити справу.</i> Семінарське заняття 9 Тема: Проблеми правового забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні 1. Поняття соціальної функції права власності на землю. 2. Зміст соціальної функції права власності на землю. 3. Конституційні засади соціальної функції права власності на землю в Україні. 4. Соціально-правова природа розподілу і перерозподілу земель у реформуванні відносин власності на землю. 5. Правове забезпечення справедливого доступу до здійснення права власності на землю в Україні. 6. Правове забезпечення соціального використання і охорони земель сільськогосподарського призначення у здійсненні права власності на землю в ринкових умовах. 7. Правове забезпечення соціального використання і охорони земель у здійсненні права власності на землю в умовах сталого розвитку. Методичні вказівки Ключові терміни та поняття: соціальна функція, сталий
--	---

	розвиток, розподіл і перерозподіл земель. Особливу увагу слід звернути на такі питання: соціальне використання і охорона земель, конституційні засади соціальної функції права власності на землю, юридична природа соціальної функції права власності на землю. Практичне завдання 1. Розробити пропозиції щодо вдосконалення процедури безоплатного набуття права власності на землю в Україні; Задача 1. Фермерське господарство згідно зі ст. 56, 59 Земельного кодексу України отримало у власність замкнену земельну ділянку лісогосподарського призначення площею 5 га, вкриту лісом, та природну водойму в 3 га. Незабаром голова господарства розпорядився огородити ділянку, зайняту лісом, та заборонив громадянам купатися й рибалити у водоймі. Свої дії він пояснив тим, що за цивільним законодавством він як власник лісу і водойми може на свій розсуд розпоряджатися належним йому майном. <i>Дайте оцінку дій фермера, керуючись Цивільним, Земельним, Водним та Лісовим кодексами України.</i> Задача 2. На земельній ділянці, яка була отримана у власність для індивідуального житлового будівництва, С. вирішив влаштувати водозабірну свердловину для забезпечення водою і встановив вітроелектрогенератор. З метою благоустрою земельної ділянки він також зрубав дерева, які росли на межі з сусідньою земельною ділянкою, не погодивши вирубку з сусідом. Чи мав право С. здійснювати зазначені дії? У чому полягає зміст добросусідства? Які органи наділені повноваженнями вирішення земельних спорів щодо додержання громадянами правил добросусідства? Задача 3. Згідно з рішенням облдержадміністрації в межах міста за рахунок орних земель сільськогосподарського призначення тютюновій фабриці під забудову було передано 30 га. землі, яка використовувалася громадянами для індивідуального городництва. Вважаючи свої права порушеними, вони звернулися до суду про визнання рішення облдержадміністрації незаконним. Визначити коло суспільних відносин. Вирішити справу.
Самостійна робота студентів	Самостійна робота студента є однією з основних складових оволодіння навчальним матеріалом і виконується в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання. Відповіді на питання повинні бути стисло законспектовані з обов'язковими посилання на використані джерела. Самостійна робота (підготовка) студентів є важливою складовою частиною навчального процесу та має на меті закріплення та поглиблення знань і навичок, одержаних на усіх видах навчальних

занять; ретельна підготовка до наступних занять, формування культури розумової праці з чинними правовими нормами, законодавством та практикою його застосування. Під час самостійної підготовки уточнюється коло питань, що підлягають вивченню по темі, аналізується та вивчається нормативний матеріал, наукові джерела, виконуються завдання.

Від якості самостійної підготовки студентів залежить якість семінарських занять, глибина їх теоретичного змісту й активність студентів.

Самостійна робота є методом глибокого вивчення і творчого засвоєння студентами робочої програми.

Перевірка самостійної роботи студентів здійснюється викладачами, які проводять семінарські та практичні заняття з навчальної дисципліни. Викладач може обрати один з наступних способів перевірки самостійної роботи:

- > проведення перевірки конспектів опрацьованої літератури, яка рекомендується для вивчення теми навчальної дисципліни;
- > фронтального усного опитування;
- > письмового опитування;
- > проведення тестування з вивчених тем;
- > розв'язування ситуаційних завдань до кожної теми навчальної дисципліни.

Загальні методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів:

1. Ознайомитися із питаннями, що виносяться на самостійне вивчення студентами.

2. Уважно прочитати матеріал, викладений на лекції і занотований студентами до відповідної теми.

3. Ознайомитися із рекомендованою літературою до відповідної теми (як до семінарського заняття, так і самостійної роботи) і розширити одержані знання під час лекційного заняття (обсяг представлень про конкретні предмети і явища, то входять до предмету регулювання Трудового права зарубіжних країн).

4. За бажанням студент може підготувати коротке повідомлення (до десяти хвилин) з найбільш складного і цікавого питання.

5. У випадку необхідності студент може скористатися індивідуальними консультаціями викладача, який читає лекції, а також викладача, який проводить семінарські та практичні заняття у навчальній групі.

Бали за самостійну роботу можна здобути такими шляхами:

- 1) підготувати презентацію на тему, із переліку тем індивідуальної роботи;
- 2) виконати індивідуальне завдання у формі науково-дослідної роботи на тему, із переліку тем індивідуальної роботи;
- 3) за результатами неформальної освіти.

Перелік тем для індивідуальної роботи

1. Проблеми становлення сучасного земельного законодавства України.
2. Вирішення колізій у земельно-правовому регулюванні.
3. Поняття та сутність земельного процесу як інституту земельного права.

	4. Класифікація земельного процесу. 5. Трансформації права власності на землю в Україні 6. Актуальні проблеми завершення земельної реформи на сучасному етапі. 7. Право спільної власності на земельну ділянку. 8. Загальна характеристика правових моделей приватизації земель в Україні. 9. Проблеми законодавчого регулювання безоплатного одержання земельної ділянки із земель запасу, резервного фонду. 10. Передача у приватну власність громадянам земельних ділянок, що були раніше надані їм у користування. 11. Приватизація земельних ділянок громадянами для зайняття фермерським господарством. 12. Передача земельних ділянок у приватну власність членам колективних сільськогосподарських підприємств, кооперативів, працюючим учасникам акціонерних товариств та іншим громадянам України і юридичним особам, що набули право на земельну частку (пай) (у тому числі сертифікаційно-ресертифікаційна передача земель у приватну власність громадян). 13. Приватизація земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій. 14. Проблеми правового регулювання проведення земельних аукціонів в Україні. 15. Проблеми правового регулювання припинення прав на землю в Україні. 16. Відчуження земельних ділянок, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності. 17. Проблеми правового регулювання переходу прав на земельну ділянку за умови придбання будівлі чи споруди. 18. Підстави примусового припинення права власності на земельну ділянку (конфіскація за рішенням суду; примусове вилучення земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності). 19. Проблеми трансформації права постійного землекористування в Україні. 20. Проблеми правового регулювання земельного сервітуту, емфітевзису та суперфіцію. 21. Право загального землекористування – перспективи правового регулювання. 22. Проведення з обліку земель та ведення державного земельного кадастру. 23. Державна реєстрація земельних ділянок та прав на них як самостійний вид земельного процесу: нормативно-правові засади формування та розвитку. 24. Способи захисту земельних прав. 25. 26. Розпорядження землями сільськогосподарського призначення 27. Юридична природа соціальної функції права власності на землю. 28. Проблеми забезпечення реалізації принципу балансу приватних та публічних інтересів у відносинах власності на землю. 29. Конституційні гарантії права власності на землю Українського народу.
--	--

Політика щодо дедлайнів та здобуття балів за пропущені заняття	Перескладання лекцій та семінарських занять відбувається у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0). Перескладання лекції: виконання презентації по питаннях теми пропущеної лекції. Перескладання семінарського заняття: усне опитування по питаннях пропущеного семінару та проходження тестування.
Підсумковий контроль	Питання для підготовки до підсумкового контролю 1. Проблеми становлення сучасного земельного законодавства України. 2. Поняття та юридична природа гарантій здійснення та захисту права власності на землю. 3. Конституційні гарантії здійснення та захисту права власності на землю в Україні. 4. Особливості земельних правовідносин здійснення та захисту права власності на землю. 5. Вирішення колізій у земельно-правовому регулюванні. 6. Поняття та сутність земельного процесу як інституту земельного права. 7. Класифікація земельного процесу. 8. Трансформації права власності на землю в Україні 9. Актуальні проблеми завершення земельної реформи на сучасному етапі. 10. Право спільної власності на земельну ділянку. 11. Гарантії доступу до права власності на земельну ділянку. 12. Загальна характеристика правових моделей приватизації земель в Україні. 13. Проблеми законодавчого регулювання безоплатного одержання земельної ділянки із земель запасу, резервного фонду. 14. Передача у приватну власність громадянам земельних ділянок, що були раніше надані їм у користування. 15. Особливості приватизаційної процедури в умовах воєнного стану. 16. Проблеми правового регулювання проведення земельних аукціонів в Україні. 17. Проблеми правового регулювання припинення прав на землю в Україні. 18. Відчуження земельних ділянок, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності. 19. Проблеми правового регулювання переходу прав на земельну ділянку за умови придбання будівлі чи споруди. 20. Підстави примусового припинення права власності на земельну ділянку (конфіскація за рішенням суду; примусове вилучення земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності). 21. Проблеми трансформації права постійного землекористування в Україні. 22. Проблеми правового регулювання земельного сервітуту, емфітевзису та суперфіцію. 23. Право загального землекористування – перспективи правового регулювання.

	24. Проблеми підвідомчості земельних спорів. 25. Позасудові процедури вирішення земельних спорів. 26. Процесуальні особливості розгляду земельних спорів судами в порядку цивільного, господарського та адміністративного судочинства. 27. Способи захисту земельних прав. 28. Ефективні способи захисту окремих категорій справ. 29. Проблеми становлення земельного процесу. 30. Співвідношення процесуальних норм земельного права із адміністративним, цивільним та кримінальним правом. 31. Проблеми підвідомчості земельних спорів. 32. Підсудність земельних спорів. 33. Розгляд земельних спорів в адміністративних судах. 34. Процедура вирішення земельних спорів органами державної влади та місцевого самоврядування. 35. Земельно-процесуальні норми та земельно-процесуальні відносини. 36. Особливості складу земель сільськогосподарського призначення. 37. Пріоритет сільськогосподарського землекористування. 38. Проблеми встановлення правових форм використання земель сільськогосподарського призначення. 39. Правовий режим масиву земель сільськогосподарського призначення 40. Земельна частка (пай) як об'єкт права власності 41. Особливості обігу прав на землі сільськогосподарського призначення. 42. Формування ринку земель у зарубіжних країнах. 43. Пріоритет сільськогосподарського землекористування. 44. Проведення з обліку земель та ведення державного земельного кадастру. 45. Державна реєстрація земельних ділянок та прав на них як самостійний вид земельного процесу: нормативно-правові засади формування та розвитку. 46. Способи захисту земельних прав. 47. Розпорядження землями сільськогосподарського призначення 48. Юридична природа соціальної функції права власності на землю. 49. Проблеми забезпечення реалізації принципу балансу приватних та публічних інтересів у відносинах власності на землю. 50. Конституційні гарантії права власності на землю Українського народу.
Критерії оцінювання	Оцінювання здійснюється відповідно до Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0). Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми: <pre> graph TD A[Вивчення навчальної дисципліни] --> B[100 балів] B --> C[Очна (денна, вечірня) форма навчання] B --> D[Заочна (дистанційна) форма навчання] </pre>

	до 10 балів – за результатами навчання під час лекцій до 5 балів – за результатами навчання під час лекцій до 30 балів – за результатами навчання під час семінарських (практичних, лабораторних) занять до 25 балів – за результатами навчання під час семінарських (практичних, лабораторних) занять до 20 балів – за результатами самостійної роботи до 30 балів – за результатами самостійної роботи до 40 балів – за результатами складання семестрового контролю Підсумовування балів за результатами вивчення навчальної дисципліни здійснюється на підставі результатів поточного контролю. Семестрова оцінка із залікової навчальної дисципліни (за умови, що здобувачем за поточний контроль накопичено 36 і більше балів) обчислюється за формулою: $\Sigma c = \text{Бпк} \cdot 100 / 60$, де: Σc – загальна кількість балів; Бпк – кількість балів, отриманих за поточний контроль. Здобувач освіти, який бажає отримати підсумковий бал вищий за розрахунковий (відповідно до зазначеної формули) із залікової навчальної дисципліни, має право скласти семестровий залік. У такому разі семестрова оцінка із залікової навчальної дисципліни обчислюється шляхом додавання накопичених здобувачем освіти балів з поточного та семестрового контролю. За умови, якщо здобувач вищої освіти накопичив за поточний контроль 20-35 балів він допускається до складання заліку у створеній деканом факультету комісії. Якщо здобувач вищої освіти до дати завершення теоретичного навчання у відповідному семестрі накопичив за поточний контроль менше 20 балів, йому у відомості виставляється підсумкова оцінка «F» і такий здобувач має право на повторне вивчення відповідної навчальної дисципліни.
Можливість визнання результатів неформальної освіти	Результати неформальної освіти здобувача (участь у вебінарах, курсах, круглих столах, інших заходах за тематикою пов'язаною із вивченням навчальної дисципліни) можуть бути визнані у порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (https://cutt.ly/Ee8mmyUb). Результати неформальної освіти здобувача можуть бути визнані шляхом повного або часткового зарахування балів за самостійну роботу.
Політика академічної доброчесності	Розділ «Академічна доброчесність» на сайті Університету (https://surl.li/eqbt0y) Кодекс академічної доброчесності Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/5rMH6Rji). Положення про систему запобігання академічному плагіату в академічних

	та наукових текстах у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/8rMH7UJZ)
Політика врегулювання конфліктів	Етичний кодекс Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (https://surl.li/xddcxm). Процедура звернення з апеляцією на результати підсумкового контролю передбачена п. 3.8.8 Положення про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0).
Зворотній зв'язок	1. Під час аудиторних занять, консультацій. 2. За допомогою регулярних анкетувань студентів, що проводяться в університеті. 3. На корпоративну електронну пошту kostyshkin@univer.km.ua

РОЗРОБНИК завідувач кафедри трудового земельного та господарського права, доктор юридичних наук, професор **Іван КОСТЯШКІН**

СХВАЛЕНО рішення кафедри трудового земельного та господарського права від 16 червня 2026 року, протокол № 11.

**Завідувач кафедри
трудового, земельного
та господарського права**

Іван КОСТЯШКІН

**Погоджено
Гарант освітньої програми**

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

Обліковий обсяг – 1,5 ум.др.арк.